

Ár 2013, fimmtudaginn 4. apríl, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Guðlaug B. Ólafsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 4/2013**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 23. janúar 2013, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 23. janúar 2013. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 23. janúar 2013, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 1. febrúar 2013. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 6. febrúar, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust ekki frá sóknaraðila.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 4. apríl 2013.

II.

Málsatvik.

Þann 20. júlí 2009 var skjalið „Niðurstöður greiðslumats“ undirritað. Aðilar í greiðslumati voru A og B. Ráðstöfunartekjur samtals voru kr. 278.101, áætluð greiðslugeta án tillits til lána var kr. 137.701 og til ráðstöfunar eftir framfærslu og greiðslu lána á mánuði var kr. 35.544. Eignir samtals voru kr. -2.186.000 og skuldir samtals voru kr. 16.388.514. Ráðstöfunarfé (eignir og væntanleg lán) var kr. 414.000.

Þann 21. júlí 2009 var skjalið „Lánsúmsókn. Fylgiskjal með skuldabréfi nr. X“ undirritað. Umsækjandi um lán að fjárhæð kr. 2.600.000 var B, og sóknaraðili var ábyrgðarmaður. Ráðstafa átti láninu til að greiða upp heimildir á reikningi nr. Y um kr. 600.000, YY um kr. 800.000 og YYY um kr. 800.000. Gert var ráð fyrir greiðslumati sem fyllt hefur verið út með kr. 0. Eftirfarandi kom fram á skjalinu: „*Ef skuldaábyrgð eða veð er sett til tryggingar fjárhagslegri skuldbindingu einstaklings, ber fjármálafyrirtæki samkvæmt lögum nr. 32 [sic] um ábyrgðarmenn að meta*

greiðslugetu greiðanda. Undirritaðir hafa kynnt sér upplýsingabækling bankans um [sic] ábyrgðir. Undirrituðum hefur verið kynnt, að F býður ekki upp á ábyrgðartryggingu fyrir ábyrgðarmenn í stað ábyrgðar.“ Þá kom fram að greiðslumat hefði verið framkvæmt og sóknaraðila kynnt niðurstaða þess í samræmi við það sem að neðan greindi. Hakað var við að greiðslumat benti til þess að umsækjandi gæti ekki efnt skuldbindingar sínar en ábyrgðarmaður samþykkti að gangast í ábyrgðina engu að síður.

Þann 21. júlí 2009 var skuldabréf nr. X, að fjárhæð kr. 2.600.000 gefið út af B til varnaraðila. Sóknaraðili tókst á hendur sjálfskuldarábyrgð á láninu. Á skuldabréfinu kom eftirfarandi fram: „*Með sjálfskuldarábyrgð skuldbindur ábyrgðaraðili sig til að tryggja kröfuhafa efnidir á skuldbindingum skuldara. Ábyrgðaraðili ábyrgist greiðslu skuldara eins og um hans eigin skuld væri að ræða. Ábyrgðaraðila er skylt að greiða skuldina við vanskil, ef kröfuhafi krefst þess, þótt kröfuhafi hafi engar tilraunir gert til að fá hana greidda hjá skuldara. Ábyrgðaraðili ábyrgist alla skuldina og ef ábyrgðaraðilar eru fleiri en einn, ábyrgist hver um sig fulla greiðslu gagnvart kröfuhafa (óskipt ábyrgð/in solidum). Við vanefnd skuldara er kröfuhafa í sjálfsvald sett, hvern hann krefur fyrst, skuldara eða sjálfskuldarábyrgðaraðila. Röð ábyrgðaraðila á skuldaskjali/ábyrgðaryfirlýsingu skiptir ekki máli (ef um einfalda ábyrgð væri að ræða, verður ábyrgðaraðili ekki krafinn um greiðslu fyrr en sýnt hefði verið fram á greiðsluþrot skuldara, t.d. með árangurslausu fjárnámi) Ef ábyrgðaraðili greiðir ábyrgðarskuld, öðlast hann sama rétt á hendur skuldara og kröfuhafi átti og með sömu takmörkunum. Honum er einnig heimilt að krefja meðábyrgðaraðila sína um greiðslu hluta skuldarinnar (skipt ábyrgð/pro rata). Sjálfskuldarábyrgðin gildir jafnt þótt greiðslufrestur verði veittur á láninu einu sinni eða oft.“*

Sóknaraðili skrifaði undir lánsúmsókn, skuldabréfið og greiðsluáætlun samkvæmt umboði frá B, dags. 2. júlí 2009.

Þann 27. júlí 2011 var gerð skilmálabreyting á skuldabréfi nr. X, sem sóknaraðili skrifaði m.a. undir.

Þann 25. febrúar 2010 var skjalið „Lánsúmsókn. Fylgiskjal með skuldabréfi nr. Z“ undirritað. Umsækjandi um lán að fjárhæð kr. 2.000.000 var B. Fasteignaveð var fasteign sóknaraðila að C. Láninu skyldi ráðstafað til greiðslu á skuldabréfi nr. Þ, kr. 1.036.048, uppgreiðslu á Mastercard kr. 304.146 og til greiðslu annarra skulda. Greiðslumat var á skjalinu þar sem fram kom að ráðstöfunartekjur eftir framfærslu og greiðslu lána var kr. 848 mánaðarlega og kr. 10.176 árlega. Þá var hrein eign kr. -5.857.830. Eftirfarandi kom fram á skjalinu: „*Ef skuldaábyrgð eða veð er sett til tryggingar fjárhagslegi skuldbindingu einstaklings, ber fjármálafyrirtæki samkvæmt lögum nr. 32 [sic] um ábyrgðarmenn að meta greiðslugetu greiðanda. Undirritaðir hafa kynnt sér upplýsingabækling bankans um [sic] ábyrgðir. Undirrituðum hefur verið kynnt, að F býður ekki upp á ábyrgðartryggingu fyrir ábyrgðarmenn í stað ábyrgðar.“ Þá kom fram að greiðslumat hefði verið framkvæmt og sóknaraðila kynnt niðurstaða þess í samræmi við það sem að neðan greindi. Greiðslumat benti til þess að umsækjandi gæti efnt skuldbindingar sínar.*

Þann 25. febrúar 2010 var veðskuldabréf nr. Z, að fjárhæð kr. 2.000.000 gefið út af B til varnaraðila. Fasteign sóknaraðila og D að C, var sett að veði á 4. veðrétti til tryggingar skuldinni.

Þann 25. febrúar 2010 var skjalið „Niðurstöður greiðslumats“ undirritað. Aðili í greiðslumati var B. Ráðstöfunartekjur samtals voru kr. 199.520, áætluð greiðslugeta án tillits til lána var kr. 109.533 og til ráðstöfunar eftir framfærslu og greiðslu lána var kr. 848. Eignir samtals voru kr. -1.340.000 og skuldir samtals voru kr. 7.969.983. Ráðstöfunarfé (eignir og væntanleg lán) voru kr. 659.806.

Þann 12. apríl 2012 var gerð veðbandslausn á veðskuldabréfi nr. Z. Meðal annars kom fram að veðskuldabréfið væri einnig tryggt með sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila. Samkvæmt beiðni samþykkti varnaraðili að leysa C úr veðböndum.

Þann 6. nóvember 2012 sendi umboðsmaður skuldara varnaraðila tölvupóst fyrir hönd sóknaraðila þar sem óskað var eftir því að ábyrgðir nr. X og Æ yrðu skoðaðar og rökstudd afstaða tekin til gildis þeirra. Varnaraðili kvað ábyrgð nr. X gilda þann 11. desember 2012.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 23. janúar 2013.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að ábyrgðir á lánnum nr. X og Z verði felldar úr gildi.

Sóknaraðili kveður varnaraðila ekki hafa farið eftir lögum nr. 32/2009 um ábyrgðarmenn við stofnun umræddrar ábyrgðarskuldbindingar. Sóknaraðili bendir á að hvergi sé að finna ábyrgðarsamning við stofnun lánanna en 6. gr. laga nr. 32/2009 vísi í að hann eigi að vera til staðar. Eigi ábyrgðarsamningur að innihalda allar upplýsingar sem séu tilgreindar í 5. gr. laga nr. 32/2009. Þá eigi ábyrgðarmaður rétt á að fá afrit af ábyrgðarsamningi áður en hann gangist í ábyrgð. Umrædd lög nr. 32/2009 kveði á um að heimilt sé að víkja ábyrgð til hliðar í heild eða að hluta á grundvelli 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerna.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varðandi skuldabréf nr. X mótmælir varnaraðili þeim rökum sóknaraðila að ekki hafi verið gerður sérstakur ábyrgðarsamningur þegar ábyrgðin hafi verið veitt, og því hafi lánveitandi ekki fylgt ákvæðum laga nr. 32/2009. Bendir varnaraðili á að ljóst sé að gerður hafi verið ábyrgðarsamningur, þær upplýsingar sem lög nr. 32/2009 kveði á um að liggja skuli fyrir þegar lán sé veitt hafi verið til staðar og tryggt hafi verið að sóknaraðili gæti kynnt sér þær áður en hann hafi skrifað undir sem ábyrgðarmaður. Ekki sé kveðið á um það að hinn svokallaði ábyrgðarsamningur skuli vera í ákveðnu formi heldur sé fjallað um þau atriði sem þurfi að vera ábyrgðarmanni ljós er ábyrgðin sé veitt og að ábyrgðarsamningurinn skuli afhendast ábyrgðarmanni ásamt skuldabréfi áður en ábyrgðarmaður gangist við ábyrgðarskuldbindingunni. Greiðslumat hafi verið framkvæmt, niðurstaða þess mats hafi verið jákvæð, ráðstöfun lánsins hafi legið fyrir og hafi ábyrgðarmaður staðfest að hann hafi kynnt sér efnislegt innihald allra þeirra skjala er varðað hafi lánveitinguna. Þar að auki hafi ábyrgðarmaður verið með umboð frá lántaka þannig að hann hafi komið fram fyrir hönd lántaka og skrifað undir öll lánsskjölin í nafni lántaka. Sé efnislegt innihald skjalanna skoðað sé ljóst að allar þær upplýsingar sem liggja hafi átt fyrir skv. 4. og 5.

gr. laga nr. 32/2009 hafi legið fyrir, þannig að ekki verði séð að lánveitanda beri að fella ábyrgðina niður enda um gilda ábyrgð að ræða.

Vísar varnaraðili til þess að jafnvel þó að úrskurðarnefndin komist að þeirri niðurstöðu að ekki hafi verið fylgt ákvæðum laga nr. 32/2009 þá vísar varnaraðili í niðurstöðu dóms Hæstaréttar í máli nr. 213/2012 en þar hafi komið fram að heimfæra þurfi hin ætluðu brot undir 36. gr. laga nr. 7/1936. Ekki hafi verið sýnt fram á að atvik við ábyrgðarveitingu þessa hafi fallið undir 36. gr. laga nr. 7/1936 enda sé augljóst að öllum ákvæðum laga nr. 32/2009 hafi verið fylgt og því ekkert sem gefi það til kynna að eitthvað óeðlilegt hafi átt sér stað við ábyrgðarveitinguna.

Varðandi skuldabréf nr. Z mótmælir varnaraðili að fella skuli úr gildi ábyrgð sóknaraðila enda sé ljóst af fylgigögnum að greiðslumat hafi verið framkvæmt og allar þær upplýsingar sem liggja hafi átt fyrir hafi verið til staðar og aflað var gagngert til að tryggja að ákvæðum laga nr. 32/2009 hafi verið fylgt. Bendir varnaraðili á að allar upplýsingarnar liggi fyrir á skuldabréfinu sjálfu, lánsúmsókninni og greiðslumatinu. Því hafi verið uppfyllt sú upplýsingaskylda sem lög nr. 32/2009 leggi á lánveitanda. Framangreind skjöl hafi sóknaraðili kynnt sér og staðfest að hann hafi gert það með undirritun sinni á þau öll.

Varnaraðili vísar til þess að greiðslugeta aðalskuldara hafi verið metin í báðum tilvikum og hafi niðurstaða greiðslumatanna verið jákvæð og hafi þáverandi aðstæður aðalskuldara ekki gefið til efni til að mæla gegn ábyrgðarveitingunni. Lánveitandi hafi því ekki þurft að ráða ábyrgðarmanni með skriflegum hætti frá því að gangast í ábyrgðina.

Bendir varnaraðili á varðandi 5. gr. laganna að ljóst sé að allar þær upplýsingar sem liggja þurfi fyrir skv. 1. og 2. mgr. séu birtar á sér blaði, lánsúmsókninni og greiðslumatsblaðinu sjálfu. Hvað varði ábyrgðarsamninginn sjálfan þá sé hann samansettur af greiðslumatsskjalinu og lánsúmsókninni en á henni samþykki ábyrgðarmaðurinn að gerast ábyrgðarmaður enda sé ljóst að honum hafi verið kynntar allar þær upplýsingar sem honum hafi átt að vera kynntar skv. II. kafla laga nr. 32/2009. Ekki sé fjallað sérstaklega um það í hvaða formi ábyrgðarsamningurinn skuli vera heldur að hann skuli afhendast ábyrgðarmanni samhliða afriti af lánsamningnum sjálfum. Ábyrgðarsamningurinn samanstandi af lánsúmsókninni og greiðslumatsskjalinu sjálfu, skjöl sem í báðum tilfellum hafi verið fyllt út og undirrituð af ábyrgðarmanninum.

Varnaraðili fær ekki annað séð en að ákvæðum laga nr. 32/2009 hafi verið fylgt til hlítar, ábyrgðarmaður hafi verið upplýstur um það hver greiðslugeta aðalskuldara væri, hvernig ábyrgðir og veðsetningar virka, hvar megi leysa úr ágreiningsefnum varðandi ábyrgðina (enda hafi ábyrgðarmaðurinn sent þessa kvörtun á úrskurðarnefndina) og verði því ekki séð að lánveitandi hafi brugðist skyldum sínum þegar að komið hafi að ábyrgðarveitingunni/veðsetningunni og sé því um gildar ábyrgðir að ræða í báðum tilfellum. Komi til þess að úrskurðarnefndin telji eitthvað annað við ábyrgðarferlið ekki í samræmi við ákvæði laga nr. 32/2009 þá vísar varnaraðili til dóms Hæstaréttar í máli nr. 213/2012.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgða sóknaraðila á skuldabréfum nr. X og Z.

Lög nr. 32/2009 um ábyrgðarmenn tóku gildi þann 4. apríl 2009. Atvik máls þessa gerðust eftir gildistöku laganna. Lögin gilda um lánveitingar stofnana og

fyrirtækja þar sem ábyrgðarmaður gengst í ábyrgð til tryggingar efdum lántaka, sbr. 1. mgr. 2. gr. laganna en samkvæmt 2. mgr. sömu greinar er með ábyrgðarmanni m.a. átt við einstakling sem gengst persónulega í ábyrgð eða veðsetur tilgreinda eign sína til tryggingar efdum lántaka enda sé ábyrgðin ekki í þágu atvinnurekstrar ábyrgðarmanns eða í þágu fjárhagslegs ávinnings hans.

Annar kafli þessara laga hefur yfirskriftina: *Stofnun, efni og form ábyrgðarsamninga*. Er þar í fjórðu til sjöttu grein fjallað um þessi efni. Ekki er þar gerð sú krafa að gerður skuli sérstakur samningur í sérstöku skjali um veitingu ábyrgðarinnar, með nafninu ábyrgðarsamningur. Þar eru á hinn bóginn gerðar ákveðnar kröfur til samninga á þessu sviði.

Samkvæmt 4. gr. laga nr. 32/2009 skal lánveitandi meta hæfi lántaka til að standa í skilum með lán þar sem ábyrgðarmaður gengst í ábyrgð til tryggingar efdum lántaka. Greiðslumat skal byggt á viðurkenndum viðmiðum. Þá skal lánveitandi með skriflegum hætti ráða ábyrgðarmanni frá því að gangast í ábyrgð ef greiðslumat bendir til þess að lántaki geti ekki efnt skuldbindingar sínar, sbr. 2. mgr. 4. gr. laganna.

Varnaraðili framkvæmdi mat á greiðslugetu útgefenda skuldabréfa nr. X og Z og kynnti sóknaraðila forsendur og niðurstöður greiðslumatanna við útgáfu skuldabréfanna og uppfyllti með þeim hætti skilyrði 4. gr. laga nr. 32/2009, enda var niðurstaða greiðslumatanna jákvæð. Ekki hafa verið gerðar athugasemdir við forsendur greiðslumatanna.

Samkvæmt 5. gr. laga nr. 32/2009 skal lánveitandi fyrir gerð ábyrgðarsamnings upplýsa ábyrgðarmann skriflega um þá áhættu sem ábyrgð er samfara. Þá eru í staflíðum a-i 5. gr. talin upp atriði sem áhrif geta haft á áhættumat ábyrgðarmanns, en upptalningin er ekki tæmandi, sbr. athugasemdir með 5. gr. frumvarps til laga nr. 32/2009. Ekki verður séð að varnaraðili hafi vanrækt skyldur sínar að upplýsa sóknaraðila um þá áhættu sem ábyrgð er samfara, sbr. lánsumsóknirnar, skuldabréfin, og niðurstöður greiðslumats, vegna beggja lánanna.

Sóknaraðili byggir ennfremur á 6. gr. laga nr. 32/2009. Samkvæmt ákvæðinu er það gildisskilyrði að ábyrgðarsamningur sé skriflegur og þar komi fram upplýsingar sem um er getið í 5. gr. Umræddir ábyrgðarsamningar voru skriflegir og þar komu fram upplýsingar sem um er getið í 5. gr., sbr. það sem að framan er rakið. Í ljósi alls framangreinds verður ekki hjá því komist að hafna kröfu sóknaraðila.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 4. apríl 2013.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Guðlaug B. Ólafsdóttir